

แหวกวังสำริด: ทำไมผู้หญิงเขมรถึงไทยถึงเลือกมีสามีฝรั่ง? *

Breaking the Bronze Palace: Why Northern Khmer Women Opt for Western Husbands?

ดิเรก หงษ์ทอง**

Direk Hongthong

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ต้องการตอบคำถามวิจัย 2 ข้อ ข้อแรก ผู้หญิงเขมรไทยกลุ่มใดที่เลือกมีสามีชาวตะวันตก ข้อต่อมา เพราะเหตุใดผู้หญิงกลุ่มนี้จึงเลือกมีสามีชาวตะวันตก โดยใช้เพลงร่วมสมัยของผู้พูดภาษาเขมรไทยในอีสานตอนใต้เป็นข้อมูลในการศึกษา ผลการศึกษาพบว่าผู้หญิงเขมรไทยที่เลือกมีสามีชาวตะวันตกได้แก่ผู้หญิงที่ต้องการเลื่อนสถานะทางสังคม ผู้หญิงที่ครอบครัวมีหนี้สิน ผู้หญิงหม้าย ผู้หญิงผัวตาย และผู้หญิงที่มีชีวิตครอบครัวล้มเหลว เหตุผลที่คนเหล่านี้เลือกมีสามีชาวตะวันตกได้แก่ความต้องการหลุดพ้นจากความยากลำบากในชีวิต ความต้องการมีชีวิตใหม่ที่สุขสบาย และความต้องการการยอมรับจากสังคม นอกจากนี้ผลการวิจัยยังเผยว่าการเลือกมีสามีชาวตะวันตกเป็นการผลิตข้ามโน้ตชนเดิมบางประการของสังคมเขมรไทยบนแนวทางใหม่ ในขณะที่ด้วยกันยังเป็นการปฏิเสธวิถีปฏิบัติเดิมบางประการของสังคมเขมรไทยและปฏิเสธวาทกรรมกระแสหลักบางวาทกรรมของสังคมไทยร่วมสมัยที่ไม่เป็นธรรมต่อพวกเขา

คำสำคัญ: ผู้หญิงเขมรไทย; ฝรั่ง; การแต่งงานข้ามเชื้อชาติ; เพลงเขมรไทย

* ผู้วิจัยกราบขอพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงบทความนี้.

** นิสิตหลักสูตรอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ติดต่อได้ที่: mr_direk@hotmail.com

Abstract

This paper attempts to search for the answers of 2 research questions through contemporary songs of Northern Khmer speakers in the southern part of Northeastern Thailand: firstly, what types of Northern Khmer women who opt for western husbands?; secondly, why these women opt for those men? According to the study, the Northern Khmer women, who opt for the western husbands, are those who pursue social mobility, those whose families heavily get into debt, those who are widowed or divorced, those whose complexion is dark, and those whose family lives failed. The reasons why they opt for the western men are that they struggle against harshness in their lives, yearn for better lives, and long for social recognition. Furthermore, the finding reveals that the opting for western husbands, on the one hand, is to reproduce some traditional Northern Khmer concepts, yet in new paths; on the other hand, it is to reject injustice traditional Northern Khmer practices and some dominant discourses circulating throughout contemporary Thai society.

Keywords: Northern Khmer women; western men; interracial marriage; Northern Khmer song

บทนำ

การแต่งงานข้ามเชื้อชาติระหว่างผู้หญิงไทยกับผู้ชายชาวตะวันตกเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่น่าสนใจในปัจจุบัน Cohen (2003: อ้างถึงใน พัชรินทร์ ลาภานันท์, 2549: 11-12) ตั้งข้อสังเกตว่า จุดเริ่มต้นของการแต่งงานลักษณะนี้ เกี่ยวข้องกับการเข้ามาตั้งกองกำลังทหารอเมริกันในประเทศไทยระหว่างทำสงครามเวียดนามในช่วงปลายทศวรรษ 1960 เหตุการณ์นี้ส่งผลให้ธุรกิจบันเทิงและภาคบริการขยายตัวในบริเวณที่ตั้งฐานทัพและแหล่งบริการที่มีชื่อเสียง เช่น พัทยาและพัฒนาพงศ์ และกลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดผู้หญิงชนบทจำนวนมาก

ให้เดินทางเข้ามาทำงานในภาคบริการและธุรกิจขายบริการทางเพศ นอกจากนี้ในช่วงเวลาเดียวกันยังเกิดอาชีพใหม่ขึ้นมาคืออาชีพ “เมียเช่า” หรือภรรยาชั่วคราวสำหรับทหารอเมริกัน

ต่อมาภายหลังจากทหารอเมริกันถอนทัพกลับราวกลางทศวรรษ 1970 ภรรยาชั่วคราวหลายคนได้แต่งงานและอพยพไปอยู่กับสามีที่ต่างประเทศ เมื่อลูกค้ากลุ่มสำคัญลดจำนวนลง รัฐบาลในสมัยนั้นจึงมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อนำรายได้เข้าสู่ประเทศ โดยการดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติ นโยบายนี้ประสบความสำเร็จ เพราะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวนมากเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาย (เรื่องเดียวกัน, หน้า 12-13) อาจกล่าวได้ว่านโยบายนี้น่าจะเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการแต่งงานระหว่างผู้หญิงไทยกับผู้ชายชาวตะวันตกในสมัยต่อมา

ผลการสำรวจใน 19 จังหวัดของภาคอีสานโดยคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2004 cited in Rattana Tosakul, 2010: 179) พบว่ามีผู้หญิงอีสานจำนวนมากถึง 19,549 คนเลือกแต่งงานกับผู้ชายชาวตะวันตก ในหมู่บ้านบางแห่งมีอัตราส่วนของครัวเรือนที่สมาชิกหญิงในบ้านเลือกมีสามีชาวตะวันตกต่อครัวเรือนรวมเป็น 1 ต่อ 3 ปรากฏการณ์นี้เป็นปัจจัยหนึ่งที่กระตุ้นให้มีการวิจัยเรื่องนี้ในเวลาต่อมา เมื่อพิจารณางานวิจัยเรื่องการแต่งงานข้ามเชื้อชาติระหว่างผู้หญิงอีสานกับผู้ชายชาวตะวันตกที่ผ่านมา นักวิจัยส่วนหนึ่งมักเลือกศึกษาปรากฏการณ์ดังกล่าวในพื้นที่ที่มีชาวลาวอีสานอยู่อาศัยเป็นส่วนใหญ่ เช่นงานของ Rattana (2010) ซึ่งออกภาคสนามในหมู่บ้านไทย-ลาวแห่งหนึ่ง หรืองานของยุวดี เมฆบุษยา (2547) ซึ่งเลือกศึกษาในพื้นที่กิ่งอำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ อันเป็นพื้นที่ที่ประชากรส่วนใหญ่พูดภาษาลาวอีสาน แต่เนื่องจากภาคอีสานมีพื้นที่กว้างใหญ่ราว 1 ใน 3 ของประเทศไทยและมีกลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่มอยู่อาศัย ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาประเด็นการแต่งงานข้ามเชื้อชาติระหว่างผู้หญิงอีสานกับผู้ชายชาวตะวันตกโดยพิจารณาประเด็นทางสังคมและวัฒนธรรมอันเป็นลักษณะเฉพาะของชนแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ด้วยน่าจะเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้เข้าใจ

ถึงเหตุผลของการตัดสินใจเลือกมีสามีชาวตะวันตกได้จำเพาะและชัดเจนมากขึ้น จากมุมมองนี้ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาประเด็นดังกล่าวในกลุ่มชาวเขมรถิ่นไทยในอีสานตอนใต้ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่โดดเด่นในภาคอีสาน โดยพยายามชี้ให้เห็นว่าวัฒนธรรมเขมรถิ่นไทยและวัฒนธรรมไทยร่วมสมัยมีผลต่อการตัดสินใจผู้หญิงเขมรถิ่นไทยในการเลือกมีสามีชาวตะวันตก การตัดสินใจในกรณีดังกล่าวยังสื่อให้เห็นถึงปฏิกิริยาของผู้หญิงชาวเขมรถิ่นไทยที่มีวาทกรรมกระแสหลักที่สังคมของตนและสังคมไทยร่วมสมัยผลิตขึ้นมา ซึ่งสิ่งเหล่านี้เปรียบได้กับ “วังสาริต”¹ ที่กำหนดมุมมองและกรอบการดำเนินชีวิตแก่พวกเธอ พวกเธอจะ “แหวกวังสาริต” ได้สำเร็จหรือไม่เป็นประเด็นที่ต้องติดตามต่อไป

สังเขปภูมิหลังด้านชาติพันธุ์และวรรณกรรมของชาวเขมรถิ่นไทย

ชาวเขมรถิ่นไทยคือคนกลุ่มชาติพันธุ์เขมรที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย จากการสำรวจของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล เมื่อ พ.ศ.2537 พบว่ามีชนกลุ่มนี้อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากถึง 1,311,837 คน ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ เฉพาะในพื้นที่ 3 จังหวัดนี้มีชาวเขมรถิ่นไทยมากถึง 1,228,559 คน (ประกอบ ผลงาม, 2538: 10-11) คิดเป็นร้อยละ 93.65 ของชาวเขมรถิ่นไทยทั้งหมดในขณะนั้น

¹ “วังสาริต” เป็นอนุภาคสำคัญในเพลงทำนอง “อันของแซนญอนบ (กระทิงเขาตุ๋)” ซึ่งใช้บรรเลงในประเพณีแต่งงานของชาวเขมรถิ่นไทย เนื้อหาส่วนหนึ่งของเพลงนี้กล่าวว่า “แซริยซอฮังลัง แม่เนียงบังคัง กุ๋น่องเวีย้งซำเรือด คางเลอทุมอดาร คางกรอมเตี้ยเอ้อต กุ๋น่องเวีย้งซำเรือด เทอแม้จบองโจลบาน (คำแปล หญิงชาวจิ้งจก แม่น้องกักขัง ในวังสาริต ข้างบนหินดินดาน ข้างล่างดินเหนียว ในวังสาริต ทำอย่างไรที่จะเข้าได้)” (อัจฉรา ภาณุรัตน์, เกรือจิต ศรีบุญนาท และวิลาสสินี ศรีนุเคราะห์, 2537: 24)

“วังสาริต” ในที่นี้เป็นดังสัญลักษณ์แทนกรอบจารีตของสังคมเขมรถิ่นไทยที่กำหนดพื้นที่ของผู้หญิงสาว กำกับปกครองดูแลตัวเธอ ตลอดจนจัดระเบียบรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวเธอและชายหนุ่ม ในที่นี้ผู้วิจัยใช้ในความหมายว่า เป็นกรอบที่สังคมสร้างขึ้นมาให้ผู้หญิงเขมรถิ่นไทยปฏิบัติตาม

ชาวเขมรถิ่นไทยมีภาษาพูดของตนเองคือภาษาเขมรถิ่นไทยและมีวัฒนธรรมเฉพาะของกลุ่มที่โดดเด่นและแตกต่างจากวัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมของคนกลุ่มนี้คล้ายคลึงกับวัฒนธรรมของชาวเขมรในกัมพูชาโดยเฉพาะด้านความเป็นอยู่ ประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อ (เรื่องเดียวกัน, หน้า 21)

ชาวเขมรถิ่นไทยมีวรรณกรรมทั้งลายลักษณ์และมุขปาฐะ วรรณกรรมลายลักษณ์ส่วนใหญ่บันทึกลงใบลานและสมุดข่อย เก็บรักษาไว้ตามวัดและเรือนของนักปราชญ์ งานกลุ่มนี้จารด้วยอักษรเขมร ภาษาเขมร ส่วนใหญ่เป็นคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาและวรรณกรรมคำสอนซึ่งใช้ร่วมกันกับชาวเขมรในกัมพูชา บุคคลที่ศึกษาคัมภีร์เหล่านี้ในอดีตคือภิกษุสามเณรรวมถึงศิลปินพื้นบ้าน ปัจจุบันวรรณกรรมชุดนี้มีบทบาทไม่มากนักในอีสานตอนใต้เพราะภิกษุและฆราวาสต่างเล่าเรียนในระบบการศึกษาไทยซึ่งต้องใช้ภาษาไทย แต่กระนั้นความรู้ส่วนหนึ่งจากตัวบทเหล่านี้ยังคงสืบทอดในรูปมุขปาฐะและปรากฏอยู่ในวิถีปฏิบัติของคนในท้องถิ่น โดยเฉพาะในพื้นที่ประเพณีและพิธีกรรม

ส่วนวรรณกรรมมุขปาฐะมีนิทาน สุภาษิต บทสวดวิญญู และเพลง เป็นต้น เพลงนับเป็นข้อมูลที่โดดเด่นที่สุดของชาวเขมรถิ่นไทย เพราะมีการสร้างและเสพในหมู่ชาวเขมรถิ่นไทยตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน อีกทั้งยังมีการผลิตเพื่อจำหน่ายอีกด้วย เพลงกลุ่มนี้อาจแบ่งคร่าวๆ ได้เป็นเพลงโบราณและเพลงร่วมสมัย ข้อมูลที่น่าสนใจคือเพลงร่วมสมัย เพลงกลุ่มนี้มีเนื้อหาสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น นักประพันธ์เพลงร่วมสมัยมักเลือกปรากฏการณ์ต่างๆ ที่คนในสังคมกำลังสนใจมาเป็นวัตถุดิบในการแต่งเพลง การแต่งงานข้ามเชื้อชาติระหว่างผู้หญิงเขมรถิ่นไทยกับผู้ชายชาวตะวันตกซึ่งเป็นเรื่องใหม่ที่คนในสังคมนับรู้และเป็นประเด็นให้ถกเถียงกันก็ถูกหยิบยกขึ้นมาประพันธ์เป็นเพลงด้วยเช่นกัน จากการรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัยปรากฏว่ามีเพลงที่เกี่ยวข้องกับประเด็น

ดังกล่าวจำนวน 37 เพลงซึ่งผลิตขึ้นมาในราวช่วงต้นทศวรรษ 2530 ถึง พ.ศ. 2554²

ผลการวิจัย

1. ประเภทของผู้หญิงเขมรถิ่นไทยที่เลือกมีสามีชาวตะวันตก

จากการสำรวจข้อมูลเพลงที่ใช้ในการวิจัย เมื่อเรียงลำดับตามประเภทของผู้หญิงเขมรถิ่นไทยที่เลือกมีสามีชาวตะวันตกจากกลุ่มที่พบมากไปหาน้อยได้ดังนี้ 1) ผู้หญิงที่ต้องการยกระดับสถานะทางสังคม 2) ผู้หญิงที่ครอบครัวยากจน 3) ผู้หญิงหม้าย 4) ผู้หญิงผิวดำ และ 5) ผู้หญิงที่ชีวิตครอบครัวล้มเหลว³ ต่อไปนี้เป็นเนื้อเพลงที่กล่าวถึงผู้หญิงเขมรถิ่นไทยแต่ละกลุ่มที่เลือกมีสามีชาวตะวันตก

1.1 ผู้หญิงที่ต้องการยกระดับสถานะทางสังคม

(1) “จึ้งๆๆเนียงจ้องบานแปดยปรัง ม้นบักเลียงซุนหมัดดีตุนบาย ซีแตนมบั้งอันแยยฟุดฟิดฟอย... พอด็อลงานข้างเนียมปรังจี้จี้ดำเรย... นี้องจุลกันตรึมดังๆเบอบานแซนเนียงแซร์ย กัน ตรึมไฟโรจน์ชาวด็ตรือวเจ็ียด

² จากข้อมูลทั้งหมดมีเพลงจำนวน 21 เพลงที่ระบุปีที่ผลิตและมี 16 เพลงที่ไม่สามารถระบุปีที่ผลิตได้ แม้ประเด็นการเลือกมีสามีชาวตะวันตกของผู้หญิงเขมรถิ่นไทยจะเริ่มพบมาตั้งแต่ต้นทศวรรษ 2530 แต่ก็ขาดช่วงไป มาเริ่มพบอีกครั้งหนึ่งใน พ.ศ.2546 และเริ่มพบต่อเนื่องมาทุกปีตั้งแต่ พ.ศ.2549-2554.

³ จากผลการวิเคราะห์ข้างต้นมีข้อพึงระวังว่าลำดับดังกล่าวเกิดจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่พบในเพลงเท่านั้น สถิตินี้อาจสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคมเขมรถิ่นไทยก็ได้และผู้หญิงเขมรถิ่นไทยคนหนึ่งเลือกมีสามีชาวตะวันตกอาจมีเหตุผลของการเลือกอยู่จำนวนหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งเหตุผล โดยเหตุผลเหล่านั้นอาจอยู่ในหรือนอกรายงานผลการวิเคราะห์ข้างต้นก็เป็นได้ การวิจารณ์ประเด็นนี้ในบทความเพื่อสื่อถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของข้อมูลเพลงที่ต้องตระหนักและพึงระวังในการนำผลการวิจัยนี้ไปใช้.

ตาแยย” (กันตรึมรวมดาวอีสานใต้ (สายน้ำ สัญญาใจ), ชุด โจนมุยต้อง ต้อง (ลูกคนเดียวโดด ๆ) เพลง จี๋งบานแปดียปริง (อยากได้ผัวฝรั่ง)

คำแปล “อยากๆๆ หนอยอยากได้ผัวฝรั่ง ไม่ต้องล้างหม้อมาต้มน้ำ หุงข้าว กินแต่ขนมปังพุตพุตพิตฟอไฟ... พอถึงงานช้างแฟร์⁴ พาฝรั่งนั่งช้าง... จะจ้างกันตรึมตั้งๆ หากได้แต่งงานนาง กันตรึมไพโรจน์ชาวดิถีถูกใจตายาย”

(2) “ทามมายุซ็อบไ้ลลอุเนียงเออย ก็จี๋งบานแปดียปริง ปรัะระฮักก็เมียนความหวังอินางน้องเออยบานเปรื่อปรัะดีลลลา เมียนเปดียะฮักทม ทม เมียนปรัะเมียนเมียฮ์เมียนรดเมียนรา” (บุญมี รุ่งประทานพร และ อารยา ฟาประทานพร, ชุด จำโกนไ้โดนตา (รอลูกวัน “โฌนตา”)⁶) เพลง คล้าย ขมุ มรดจปีจ (กลัวเขมรสิ้นพันธุ์)

คำแปล “โอ้แม่หม้ายทุกวันนี้คนงามน้องเอย เขาอยากได้แต่ผัว ฝรั่ง เพราะเขามีความหวัง อินางน้องเอยได้ใช้เงินดอลลาร์ มีบ้านใหญ่ใหญ่ มีเงินมี ทองมีรัถมีรา”

⁴ งานช้างแฟร์เป็นงานแสดงช้างที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสุรินทร์ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในเดือนพฤศจิกายน ในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ สนใจมาเที่ยวงานเป็นจำนวนมาก ในช่วงการจัดงานนี้ความข้งได้เปิดบริการนั่งช้าง ชมเมืองแก่นักท่องเที่ยว ในทัศนะของคนเขมรถิ่นไทยถือว่าการนั่งช้างถือเป็นการ สร้างความภาคภูมิใจแก่ตนเองดังเพลง “เฮากระหมมลือบเขุระ (เรียกสาวคีนถิ่น)” (อาเจ้าย กันตรึมร็อก (ราชาษฐ์ เพชรเมืองช้าง), ชุด I อื้อดยเฮัว [จันอดนหานจน แก้วจ]) กล่าวไว้ว่า “ที่งานช้างจี้ดำเรียชาเบอมนะฮ์ (เที่ยวงานช้างนั่งช้างเท่นก)”.

⁵ “ไพโรจน์ชาวดิถี” เป็นชื่อค่ายเพลงท้องถิ่นชื่อดังที่ผลิตเพลงของชาวเขมร ถิ่นไทยออกจำหน่ายในพื้นที่อีสานตอนใต้เป็นหลัก ค่ายนี้ประกอบกิจการมาตั้งแต่ต้น ทศวรรษ 2530 จนถึงปัจจุบัน ในอดีตเคยใช้ชื่อ “ไพโรจน์วิทยุ” ก่อนจะเปลี่ยนมาเป็น “ไพโรจน์ชาวดิถี” (ไพโรจน์ โสนาพูน, สัมภาษณ์, 27 ธันวาคม 2555).

⁶ “โฌนตา (คำแปล “ยายตา”)” เป็นชื่อเฉพาะซึ่งใช้เรียกประเพณีบุญสารท เดือนสิบของชาวเขมรถิ่นไทยในอีสานตอนใต้ ประเพณีนี้เรียกด้วยชื่ออื่นได้อีกหลาย ชื่อ แต่ชื่อนี้เป็นที่นิยมและแพร่หลายมากที่สุด.

(3) “นุ้ย เมอมี่คิวมีแคลวมีเคมานะฮ์ ก็บานแปดียปรั้ง เมียนรด
เมียนรา ตัญฟูลือตัญแซร ออยแม้อีอวกีเซนาะซูล แอญโมเนวอยน็องอา
แปดียปรั้งก็ยังจะฮ์ มั่นบานเตโก้น นัฮ์อาจนเวียบินโมปีเยอระพัน โอ๊ะ เยอระ
มัน เวียโมรับแอญเติวเนวพอง โตะฮ์โก้น...เมอกีบานปรั้ง ก็บานเจียตากูริบๆ
เคเนีย ยัวแมยัวบานแมยัวเฮอย นัฮ์โนฮ์” (สังวร พรสวรรค์, แจ่มจันทร์ วันเพ็ญ,
วิไลพร และ ทัดทอง, ชุด แดัญโกนโตวยัวปรั้ง (ใส่ลูกไปเอาฝรั่ง) เพลง แดัญ
โกนโตวยัวปรั้ง (ใส่ลูกไปเอาฝรั่ง)

คำแปล “นั่น ดูนีเขียวอีตาเขือดำสิ เขาได้ผัวฝรั่งมีรถมีรา ซื่อไร
ซื่อนา ให้พ่อแม่เขาสุขสบาย เอ็งมาอยู่ทำไมกับไอ้ผัวลำบากอย่างนี้ ไม่ได้หรอกลูก
นี่ไอ้อจ๋นมันมันบินมาจากเยอรมันฮ์ โอ๊ะ เยอรมัน มันมารับเอ็งไปอยู่ด้วย ไปๆ ลูก...
ดูคนอื่น(ที่)ได้ฝรั่ง เขาได้ดีทุกๆ คน เอาแม่เอาได้แม่เอาไปแล้ว นี่นะ”

(4) “แปดียปรั้งเมียนชตางเกอดแซน ตัญสร้อยตัญแหวนตัญแซ
รตัญจังกา กระम्मเนียงแซร์ยเกื้อะบานเติวอะเมรีกา เซาะเจ็ดเนียงงาเลยพลี
จบองแปดียไท แปดียปรั้งเนียงเมียนมุเมียนเมือ๊ด เปียะเมียฮ์เติวเวียดกีเมอติง
เซราะ มั่นบักโสบเตอ้งแก๊บแดร์ยปฺราเฮาะ เมียนเจียกีม่าเซราะปรัวะฮ์เนียงบาน
แปดียปรั้ง” (รือคนพนย, ชุด กันเลาะฮ์กฐ (ครูหนุ่ม) เพลง จับปรั้ง (จับฝรั่ง)

คำแปล “ผัวฝรั่งมีสตางค์เป็นแสน ซื่อสร้อยซื่อแหวนซื่อนาซื่อไร
น้องนางสาวเจ้าก็ได้ไปอเมริกา สุขใจนงพะงาเลยลิ้มพี่ผัวไทย ผัวฝรั่งน้องมีหน้ามี
ตา สวมสร้อยทองไปวัดเขามองทั้งหมู่บ้าน ไม่ต้องมาทานหรรอกกบปลาปลาร้า รวย
กว่าเขาทั้งหมู่บ้านเพราะนางได้ผัวฝรั่ง”

1.2 ผู้หญิงที่ครอบครัวยุติปัญหาหนี้สิน

(5) “เทอแซรเกื้อะมันบานซุริอว เนอิมเคเนียเติวบ็อลตาอังกอ
เจิน เทอแซรโอโนเกอริยั้ง ตีต้าเปี้ยงเวียเกื้อะเวียเซฮ์ ตีเพนจนออเรอจรัม ชมจู
โกนจาเวยนอพอง เติวโกโนปรัะเจิน ก็ยัวปากาเวยนอด็อบปฺรา รำบ็องญือฮ์แบจ
เรอจรัม แซฮาเซือบซุณามันรู้จ่าเปี้ยะ... ออยโกนกุมมบานแปดียปรั้ง เมียนปรัะ

เมียนซุตางโมบ็องจำเปี้ยะเดอตัวดา” (เซอร์ สันติ, ชุต ร็อดคาเซอร์ แรพแดนซ์ เพลง เดชเทวดา)

คำแปล “ทำนาที่ไม่ได้ข้าว พวกกันไปกู้แต่ข้าวสารเจ็ก ทำนา Oh! No ก็แล้ง น้ำ(ใน)หนองมันก็เหวแห้งขอด น้ำตาหนอไหลถึง โปรดช่วยลูกหลานเหวด้วยหนอ ไปกู้ Oh! No เงินเจ็ก เขาเอาดอกเบี๊ยะเหวหนอ(ร้อยละ)สิบ(ร้อยละ)ห้า หาใช้เหวอแตกไหลถึง สี่(สิบ)ห้าสิบปีไม่สิ้นหนี้... ให้ลูกสาวได้ผัวฝรั่ง มีเงินมีสตางค์มาใช้หนี้หาเทวดา”

1.3 ผู้หญิงหม้าย

(6) “เนิวคลุนแดแญวรัวชีแบเซวญแบซุดำ อีวจะฮ์เฮอยแมเวออาโยฮ์เลื่องแซเซือบปรำ กิดเฮอยเนิวเมียนควมวัง แมออยยัวปรั้งเกรีอินบานซุตางต้อนลา ก็ทาเนียงกระบุญนุมายคลุนเวียม็อดราคา” (แจ่มจันทร์ วันเพ็ญ, ชุต เคะฮ์โม่งโอะพมันบาน (ผิดหนึ่งวันอภัยให้ไม่ได้) เพลง มัณยวแปดียปรั้ง (ไม่เอาผัวฝรั่ง)

คำแปล “อยู่ตัวคนเดียวหากินเหลียวซ้ายแลขวา พ่อแก่แล้วแม่เหว(นาง)⁷อายุตั้งสี่สิบห้า คิดแล้วยังมีความหวัง แม่ให้เอาฝรั่งเพื่อได้เงินดอลลาร์ คนอื่นว่านางหยิ่งตัว(เป็น)แม่หม้ายมันหมดราคา”

(7) “(ซ) ...เบอเนียงยัวแปดียยัวยางบองอาเวญเวญ อออาปรัวะฮ์เวียแกลียเทอการมัวซ้อวเกิญ ยัวอาบองเวญๆแรอญยุบแรอญไทง (ญ) ...ไซมซ้อบไงก็เฮาไซมพัตหนา เบอุมายก็อลลาเนียงก็แบยัวปรั้ง กันเลาะฮ์ไวรุนไทมโมซังคิม เนียงแบยัวปรั้งมัณยักันเลาะฮ์แอญบองเต” (คณะฟอลูก่ออน (ส่องแสงรุ่งเรืองชัย และ รุ่งชัย), เพลงที่ 1)

⁷ ข้อความในเครื่องหมายวงเล็บนี้เป็นส่วนที่ผู้วิจัยเติมเข้ามา เพื่อป้องกันความสับสน.

คำแปล “(ซ)... หากน้องเอาผ้าเอาแบบฟ้ายาวยาว ออกก็เพราะ (ไอ้ที่)มันสั้น(มันจึง)ทำงาน⁸ ไม่ค่อยเก่ง เอาไอ้ฟ้ายี่แบบยาวๆ ขยันทั้งกลางวัน ขยันทั้งกลางคืน (ญ) ...สมัยนี้เขาเรียกสมัยพัฒนา⁹ เป็นหม้ายเมื่อไรน้องก็หันไป เอาฝรั่ง หนูม้วยรุ่นอย่ามาหวัง น้องหันเอาฝรั่งไม่เอาพี่ชายหรอก”

1.4 ผู้หญิงที่มีปัญหาครอบครัว

(8) “แปดตีเพอะตาชราการเงิรมันแดลเทอ แปดตีอังกุยเล้อก ตาแกว เซว็องก็อลนาบองรวิ้งตาประปีวน มันจูการปปีวนโกน เพอะซี ตาคลูนบองชุลญตาคินีเย เนียงค้อมรวิชีอันเจิมโกน ฮับเจี๊บบตึงคลูนบองจี มีปิจมันเจีย เตี้อิตตี้อับเนียงเพอะเซียมเตีย เนียงโกนตรอมเตเรียชมเลีย เตียวแปดตีปรัง” (บุญมี รุ่งประทานพร และ อารยา ฟาประทานพร, ชุด จำโกน ใจโดนตา (รอลูกวัน “โกลนา”) เพลง ขลุ่ยแจ่มรมตังปิจ (กล้วยเมรมสินพันธุ)

คำแปล “ผัวตีแม่แต่เล้าการงานไม่เคยทำ ผัวนังยกแต่แก้ว เมาก็ ไรฟี่หาเรื่องแต่(กับ)เมีย ไม่ช่วยงานเมีย(และ)ลูก ตีเมกินแต่ตัวฟี่(ฟี่)รักแต่เพื่อน พ้อง น้องอุตส่าห์หาकिनเลี้ยงลูก (จน)เกือบตายทั้งร่างฟี่ต้อโคตรไม่ดี เตะต้อยน้อง กระอักเลือด น้อง(กับ)ลูกตรอมตรมขอลาไปเอาผัวฝรั่ง”

1.5 ผู้หญิงผิวดำ

(9) “จ็องๆๆ เนียงจ็องบานแปดตีปรัง เกือดโมบรอลังเคมา โตัจจ็องกูเบีย ก็เฮาตามีควักมันตร็อวเจ้อตบองไท เดจก็ต็ช็อบงาหาจ็องบาน

⁸ “เทอการ” หมายถึง “ทำงาน” คำนี้เป็นคำสุภาพของคำว่า “ร่วมเพศ” ซึ่ง มักพบในเพลงของชาวเขมรถิ่นไทย.

⁹ “สมัยพัฒนา” เป็นคำที่พบมากในเพลงของชาวเขมรถิ่นไทย สื่อถึงยุค สมัยใหม่ซึ่งการคมนาคมขนส่งสะดวกสบายและรุ่งเรืองด้วยวัตถุและเทคโนโลยี ในบาง บริบทศิลปินใช้คำนี้เพื่อสื่อถึงความตกต่ำทางศีลธรรมและจริยธรรมของคนในสังคม ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าคำนี้น่าจะเกี่ยวข้องกับ “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ” เพราะเป็นแผนงานที่กระจายความเจริญสู่ภาคต่างๆ ของไทยและส่งผลให้สภาพสังคม และวิถีชีวิตของผู้คนเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตเป็นอย่างมาก.

แปดขั้วปั้ง” (รวมดาวอีสานใต้ (สายน้ำ สัญญาใจ), ชุด โจนมูยต้องตอง (ลูกคนเดียวโดดๆ) เพลง จี๋อุบบานแปดขั้วปั้ง (อยากได้ผัวฝรั่ง)

คำแปล “อยากๆๆ หนูอยากได้ผัวฝรั่ง เกิดมาชี้เหร่หน้าดำเหมือนชี้ควาย เขาเรียกแต่ชื่อเี่ยวไม่ถูกใจพี่ไทย นอนคิดทุกวันว่าอยากได้ผัวฝรั่ง”

(10) “เกอดโมมันก็ยลออกเคมามันชออย่างพงก็ นื่องเดอรนื่องกับนื่องคูนีเคเนียปะฮักจีปะฮักทา” (โอง อาเจายัย, ชุด รวมฮิดกันตรึมตัง 2549 เพลง ไอฮือฮุดยูรเฮ้ว (ฉันทนาจนจกแก้ว)

คำแปล “เกิดมาไม่เคยสวย(ซำยัง)ดำ(และ)ไม่ขาวเหมือนพวกเขา จะเดินจะคบกับเพื่อนฝูงถูกเขาตำลูกเขาวา”

2. เหตุผลที่ผู้หญิงเขมรถิ่นไทยเลือกมีสามีชาวตะวันตก

2.1 กรณีของผู้หญิงที่ต้องการเลื่อนสถานะทางสังคม ในอดีตเมื่อครั้งที่ผู้หญิงเขมรถิ่นไทยยังไม่มีสามีชาวตะวันตก พวกเธอเคยอยู่บ้านหลังเล็กๆ แทะไม่ได้เป็นเจ้าของทรัพย์สินมีมูลค่าใดๆ เลย ต้องหุงข้าวรับประทานเองกับอาหารพื้นบ้านที่หาได้ในท้องถิ่นเช่น กบ ปลา และปลาร้า ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสัญญาณที่นิยามความเป็นชนชั้นล่างฐานะยากจนเพราะต้องใช้กำลังหาสิ่งต่างๆ ที่ต้องการด้วยตนเอง แต่เมื่อพวกเธอได้สามีชาวตะวันตกแล้วชีวิตของพวกเธอก็เปลี่ยนแปลงไปราวพลิกฝ่ามือ พวกเธอได้อยู่อาศัยในบ้านหลังใหญ่ มีรถยนต์ขับ มีทรัพย์สินทั้งสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ อาทิ เครื่องประดับและเรือสว่นไรร่นา ได้สวมเครื่องประดับมีค่า มีเงินดอลลาร์ใช้ ได้รับประทานอาหารฝรั่งสามารถจ้างสื่อบันเทิงชื่อดังในท้องถิ่นมาเสพและซื้อบริการต่างๆ ในงานท่องเที่ยวระดับจังหวัด สามารถสนทนาภาษาอังกฤษ และมีโอกาสได้ไปท่องเที่ยวในต่างประเทศ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสัญญาณที่ใช้นิยามความเป็นชนชั้นกลาง ผู้มีอำนาจ ผู้มีการศึกษาและผู้เจริญ เป็นสิ่งที่หาได้ด้วยเงินตราหาใช้กำลังเช่นในอดีต การโหยหาสิ่งที่ขาดเหล่านี้โดยมีชายชาวตะวันตกเป็นตัวกลางนำพาพวกเธอไปพบกับสิ่งที่ปรารถนาช่วยบ่งชี้ว่าผู้หญิงเขมรถิ่นไทยเป็นกลุ่มคนที่ไร้อำนาจ ไร้โอกาสและไร้ตัวตนในสังคม พวกเธอจึงปรารถนาจะมีอำนาจ ได้รับโอกาสและมีตัวตนด้วยเหตุนี้เมื่อพวกเธอมีสามีชาวตะวันตกแล้ว พวกเธอจึงขดเขยสิ่งทีขาดอย่าง

เป็นรูปธรรมด้วยสิ่งปลูกสร้างขนาดใหญ่ การครอบครองทรัพย์สิน การตกแต่งร่างกายเพื่อให้พวกเธอเป็นที่จับจ้องของคนอื่นๆ การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต โดยเฉพาะเรื่องอาหารการกินและรูปแบบการพักผ่อนหย่อนใจ รวมถึงการเสพสื่อบันเทิงท้องถิ่น การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เป็นไปเพื่อการประกาศสถานะใหม่ในฐานะผู้มีอำนาจทางการเงินซึ่งมีความโดดเด่นและแตกต่างจากชาวบ้านธรรมดาทั่วไป การเลือกมีสามีชาวตะวันตกในมุมหนึ่งถือเป็นการผลิตซ้ำมโนทัศน์เดิมของสังคมเขมรถิ่นไทยที่ว่าเกิดเป็นผู้หญิงต้องแต่งงานมีสามีเป็นที่พึ่ง เพียงแต่สามีของพวกเขาไม่มีใช้คนในกลุ่มชาติพันธุ์หรือคนในชาติเดียวกัน แต่เป็นชายชาวตะวันตก

2.2 กรณีของผู้หญิงที่ครอบครัวเป็นหนี้ สาเหตุที่ชาวเขมรถิ่นไทยเป็นหนี้มีหลายประการ ประการหนึ่งเกิดความแห้งแล้งซึ่งบีบบังคับให้ชาวเขมรถิ่นไทยต้องเอาชีวิตติดออดโดยการไปกู้ยืมเงินและขูดจากเจ้าหนี้คนไทยเชื้อสายจีนซึ่งมักเก็บดอกเบี้ยสูง ปัญหานี้มีต้นตอมาจากสภาพภูมิประเทศส่วนหนึ่งและการพัฒนาประเทศอย่างไม่เท่าเทียมกันอีกส่วนหนึ่ง สาเหตุประการหลังสอดคล้องกับผลการศึกษาของสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติใน พ.ศ.2538 ซึ่งระบุว่า การกระจายรายได้ในเขตอีสานตอนใต้มีความเหลื่อมล้ำมากที่สุดในประเทศไทย ปัญหาดังกล่าวเกิดจากการพัฒนาไม่เท่าเทียมกันซึ่งส่งผลให้พื้นที่เกษตรกรรมร้อยละ 90 อยู่นอกเขตชลประทาน ประชาชนที่อาศัยแหล่งน้ำธรรมชาติจึงไม่มีน้ำเพียงพอต่อการเกษตรกรรม นอกจากนี้ประชาชนในพื้นที่ยังเป็นหนี้มากถึงร้อยละ 76.59 (สมคิด พรหมจักษ์และคณะ, 2546: 130-136) เมื่อเป็นเช่นนี้ชาวเขมรถิ่นไทยจึงแทบไม่มีความหวังว่าจะสามารถสร้างรายได้จากการเกษตรเพื่อมาชำระหนี้สินให้หมดโดยเร็ว การเข้าถึงแหล่งงานรายได้สูงยิ่งเป็นไปได้ยาก เพราะคนกลุ่มนี้ยังขาดช่องทางเข้าถึงการศึกษาที่ดีดังที่ Vail (2006: 141) กล่าวว่าไว้ว่าเมื่อพิจารณาในเชิงเศรษฐศาสตร์สังคม ผู้พูดภาษาเขมรถิ่นไทยมาจากบันไดขั้นต่ำสุดของสังคมคนเหล่านี้เป็นชาวนาที่มาจากพื้นที่ขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ ต้องกลายเป็นแรงงานไร้ฝีมือและมีโอกาสน้อยมากที่จะได้เลื่อนสถานะทางสังคมหรือรับการศึกษาที่สูงขึ้น เมื่อชาวเขมรถิ่นไทยมีทางเลือกในชีวิตน้อยมาก ทางลัดทางหนึ่งที่จะทำให้คนกลุ่มนี้หลุดพ้นจากความยากจนคือการสนับสนุนให้บุตรีมีสามี

ชาวตะวันตก เพราะทางเลือกนี้มิได้ขึ้นอยู่กับฝีมือแรงงาน ฐานะทางเศรษฐกิจ และระดับการศึกษา ในกรณีนี้การเลือกมีสามิชาวตะวันตกเพื่อช่วยปลดหนี้แก่ครอบครัวถือเป็นการแสดงความกตัญญูต่อบุพการีรูปแบบหนึ่งดังที่คิลปินเขมรถิ่นไทยกล่าวไว้ว่า “ครั้นก็ชีวิตของแม่พอลาปลื้มที่สุด ก็ตอนลูกสาวได้แต่งงานเป็นฝั่งเป็นฝา” (สมานชัยและพิมพ์า, ชุด สมานชัยลาบวช เพลง บวชแทนค่าน้ำนม) ที่เป็นเช่นนี้เพราะโอกาสดังกล่าวถือเป็นช่วงที่บุตรจะได้ตอบแทนบุพการีที่ท่านให้กำเนิดและอบรมเลี้ยงดูมาจนได้ออกเรือนด้วยค่าสินสอดทองหมั้นและด้วยประเพณีแต่งงานซึ่งช่วยกระจายเกียรติของครอบครัวในหมู่เพื่อนบ้านและญาติมิตร ในอดีตคนเขมรถิ่นไทยมักแต่งงานกันภายในกลุ่มชาติพันธุ์ (Yasuyuki, 2005: 192) ในสมัยต่อมา ก็แต่งงานกับคนต่างกลุ่มมากขึ้น แต่คนเหล่านั้นมักเป็นคนไทยจากภาคต่างๆ ของประเทศ (Vail, 2006: 142) การแต่งงานกับชายชาวตะวันตกจึงถือเป็นการผลิตซ้ำวาทกรรมเดิมของสังคมในวิถีทางใหม่ที่สอดคล้องกับทางเลือกใหม่ที่เพิ่มขึ้นมาในยุคปัจจุบัน

2.3 กรณีของหญิงหม้าย ผู้หญิงหม้ายชาวเขมรถิ่นไทยมีชีวิตอยู่อย่างยากลำบาก โดยเฉพาะคนที่ไม่มีร่ำรวยซึ่งต้องทำงานหารายได้มาเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวควบคู่ไปกับการดูแลบ้านเรือน เพื่อนบ้านในชุมชนมักกระแวงสงสัยและนิทาผู้หญิงหม้าย เพราะหวั่นว่าสามีของตนจะลอบไปมีความสัมพันธ์ลับด้วย ความคิดและความรู้สึกทำนองนี้ของเพื่อนบ้านสอดคล้องกับสำนวนเขมรถิ่นไทยที่ว่า “มูมาย จำนายเมือดึก (คำแปล “แม่หม้าย เป็นขี้อากคนอื่น”)” หรือ “เซอฮ์กรูแบ๊ย แซริยแปดียเลญ โจรอเลญ แญบ็อมมจะฮ์ (คำแปล “ศิษย์สามครู ผู้หญิงสามีย่า โจรถูกปล่อย สุนัขทิ้งเจ้าของ”)”¹⁰ บุคคลเหล่านี้ท่านว่าคบไม่ได้

¹⁰ นิยายอีกประการหนึ่งของสำนวนเหล่านี้คือการสร้างกรอบกีดกันไม่ให้ผู้หญิงเขมรถิ่นไทยคิดเล็กกับสามิ ไม่ว่าสามีของเธอจะดีหรือเลวอย่างไรก็ตาม ผู้หญิงต้องอดทนอยู่กับสามิและต้องดูแลพวกเขาอย่างดีที่สุด เพื่อไม่ให้สามิคิดหย่าหรือตวนเสียชีวิต มิเช่นนั้นพวกเขาจะต้องตกอยู่ในสถานะหญิงหม้าย ซึ่งเมื่อถึงเวลานั้น สังคมจะเข้ามาพิพากษาทันทีว่าพวกเขาทำหน้าที่ของภรรยาได้บกพร่อง สำนวนเหล่านี้เผยให้เห็นความคิดที่เอื้อประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ชาย.

(สัทธา อริยะธกัณฑ์, ม.ป.ป.: 113-114) นอกจากนี้หญิงหม้ายยังมีโอกาสสูงที่จะถูกชายอื่นเข้ามาตีสนิทเพื่อหวังใช้เป็นเครื่องเล่นทางเพศ เพราะพวกเขาคิดว่าพวกเธอเหงาและต้องการคู่นอนดังมีเพลงกล่าวที่กล่าวถึงประเด็นนี้ว่า “บอมนั่นจื่อทามมายนั่นจื่อบานแปดัย (คำแปล พี่ไม่เชื่อว่าแม่หม้ายไม่อย่าได้หัวใหม่)” (สมานชัย. **ชุด สมานชัยซึ่ง 2000+1 เพลง สมานชัยลำแข้ง**) หรือหวังปอกลอกทrophyที่อดีตสามีทิ้งไว้ให้ เมื่อชีวิตของหญิงหม้ายต้องเผชิญกับความยากลำบากหลายด้าน พวกเธอจึงพยายามหาทางออกให้กับปัญหาในชีวิต หนึ่งในทางออกเหล่านั้นคือการมีสามีใหม่เป็นชาวตะวันตกเพื่อให้มีที่พึ่งใหม่ที่มั่นคง สามารถรอดพ้นจากคำครหาในทาและไม่ต้องตกเป็นเครื่องเล่นทางเพศของชายใด อย่างไรก็ดี การมีสามีชาวตะวันตกถือเป็นการผลิตซ้ำโมทัศน์ชุดเดิมของสังคมเขมรถิ่นไทยที่มองว่าเกิดผู้หญิงต้องมีสามีเป็นที่พึ่ง พวกเธอจึงจะมีชีวิตที่มั่นคง แต่ทว่าที่พึ่งของหญิงหม้ายชาวเขมรถิ่นไทยในปัจจุบันนั้นต่างไปจากในอดีต พวกเธอบางส่วนมิได้เลือกผู้ชายในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันมาเป็นสามีใหม่หรือหันหน้าเข้าพึ่งร่มพระพุทธรศาสนาด้วยการบวชชี แต่พวกเธอกลับเลือกมีสามีชาวตะวันตกซึ่งเป็นทางเลือกใหม่ที่เพิ่มเข้ามาในยุคโลกาภิวัตน์

2.4 กรณีของผู้หญิงที่มีชีวิตครอบครัวล้มเหลว ปัญหาสำคัญในกรณีนี้เกิดจากสามีติดสุรา¹¹ ไม่ทำงานหาเลี้ยงครอบครัว ทำร้ายร่างกายและจิตใจของภรรยา รวมถึงตำหนิบุพการีและบรรพบุรุษของภรรยาซึ่งเป็นบุคคลที่ภรรยาเคารพสูงสุด เมื่อเป็นเช่นนี้ ภรรยาชาวเขมรถิ่นไทยทั้งหลายจึงต้องอดทนอดกลั้นและแบกรับภาระทั้งหมดของครอบครัวซึ่งเกินกำลังที่เธอจะรับได้ ภรรยาชาวเขมรถิ่นไทยบางส่วนก้มหน้ายอมรับชะตากรรม แต่บางส่วนตัดสินใจหาทางออกให้กับชีวิตด้วยวิธีต่างๆ ซึ่งรวมถึงการหย่าขาดจากสามีชาวเขมรถิ่นไทยและ

¹¹ ผลการสำรวจพฤติกรรมการดื่มสุราของสำนักงานสถิติแห่งชาติเมื่อ พ.ศ. 2550 พบว่าจังหวัดในภาคอีสานที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงสุดได้แก่ขอนแก่น มุกดาหาร นครพนม ร้อยเอ็ด บุรีรัมย์และสุรินทร์ (บัณฑิต ศรีไพศาลและคณะ, 2552: 28) รายชื่อ 2 จังหวัดสุดท้ายเป็นจังหวัดที่มีชาวเขมรถิ่นไทยอาศัยอยู่มากที่สุดในประเทศไทย.

ไปมีสามีใหม่เป็นชาวตะวันตก เมื่อพิจารณาพฤติกรรมดังกล่าวของผู้หญิงกลุ่มนี้ในมุมมองของคนเขมรถิ่นไทยอาจถือว่าพวกเธอได้ละเมิดกรอบของ “ภรรยาที่ดี” ตามที่สังคมสั่งสอน คำสอนเรื่องภรรยาที่ดีปรากฏชัดในคัมภีร์โบราณชื่อ **ฉบับสตรีสำนวนวัดโคกสูง**¹² ซึ่งกล่าวไว้ดังนี้

หนึ่งแมนสามี	นั้นร้ายขนาด	โกรธถึง(กับ)หวดตี
ค่าโจรดอกทอง		
อย่าหาญทะเลาะตอบไป		... (การ)ดูถูก(ประการ)
หนึ่ง(กรณี)สามีตีแม่หล้า		
เมาเหล้าทิ้งงาน	เดินเล่นเอกา	พูด(เสียง)ดังร้องรำเอะอะ
ให้หมาเห่าหอน		
ลูกหลานตกใจตื่น	ยินเสียงสามีแล้วเดือดดาล	สาปแช่งด่าไป
ตามโดยใจหมั่นไส้		

วรรณกรรมคำสอนข้างต้นนี้สอนให้ภรรยาชาวเขมรถิ่นไทยต้องอดทนและอดกลั้น แม้สามีจะทำร้ายร่างกายและจิตใจพวกเธอ หรือเมาสุราจนละทิ้งการทำงาน ทั้งนี้ก็เพื่อให้ได้ชื่อว่าเป็น “ภรรยาที่ดี” ซึ่งจะได้มรรคผลในอนาคตตามจิตปรารถนา และหากปฏิบัติตามคำสอนอย่างเคร่งครัด พวกเธออาจจะได้เป็นถึงพุทธมารดา นอกเหนือไปจากสำนวนที่เกี่ยวกับหญิงหม้ายซึ่งกล่าวถึงแล้วในตอนต้น วรรณกรรมคำสอนเรื่องนี้เป็นหลักฐานอีกชิ้นหนึ่งที่แสดงว่าสังคมเขมรถิ่นไทยเอื้อประโยชน์แก่เพศชายมากกว่าเพศหญิง การหย่าขาดจากสามีชาวเขมรถิ่นไทยไปมีสามีชาวตะวันตกมีเพียงแต่เป็นการนำพาตนเองให้หลุดพ้นจากความทุกข์ในชีวิต

¹² ผู้วิจัยพบฉบับสตรีสำนวนนี้ที่วัดโคกสูง ตำบลกันทรารมย์ อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ เมื่อ พ.ศ.2553 วรรณกรรมคำสอนสำนวนนี้จารเสร็จเมื่อ พ.ศ.2518 จัดเป็นเรื่องเดียวกับ**ฉบับสตรีสำนวนหมื่นไม**ของกัมพูชา สำนวนที่พิมพ์โดยพุทธศาสนบัณฑิตเมื่อ ค.ศ.1974 จากการศึกษาเปรียบเทียบทั้ง 2 สำนวนในเบื้องต้นพบว่าสำนวนวัดโคกสูงมีเนื้อหาที่ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญกับสำนวนหมื่นไม เพียงแต่ใช้คำบางคำต่างออกไปและมีการสลับตำแหน่งคำในวรรคบางวรรค.

แต่ยังเป็นการปฏิเสธวิถีปฏิบัติเดิมของสังคมเขมรถิ่นไทยที่สืบมาแต่โบราณซึ่งไม่
เป็นธรรมต่อพวกเธอ ในมุมหนึ่งวิธีการนี้ถือเป็นการทำลายอำนาจจิตาธิปไตย
รูปแบบหนึ่งและเสี่ยงกับการถูกโต้กลับจากอำนาจดังกล่าวด้วยการประทับตรา
“กรรยาไม่ดี” ให้เพื่อให้เกิดการลงโทษฐานที่พวกเธอทั้งสามคนเขมรถิ่นไทยไปมี
ผู้ชายคนใหม่

2.5 กรณีของผู้หญิงผิวดำ เรื่องผิวสีดำมิใช่ปัญหาของผู้หญิงเขมร
ถิ่นไทยในอดีต เพราะผิวดำคือเครื่องหมายสำคัญ (marker) ที่แสดงอัตลักษณ์
ชาติพันธุ์อันน่าภูมิใจของชนกลุ่มนี้ วิเศษ ชาญประโคน (2539: 103-106) กล่าวว่า
ชาวเขมรถิ่นไทยในอดีตมีค่านิยมเลือกผู้หญิงผิวดำเป็นคู่ครอง เพราะยิ่งมอง
ผู้หญิง ผิวดำ ก็ยิ่งชวนให้หลงใหล พวกเธอมีแนวโน้มว่าทำนาเก่งและแข็งแรงกว่า
ผู้หญิงผิวขาวเพราะผู้หญิงกลุ่มหลังเอาแต่อยู่ในร่ม ผู้วิจัยเห็นว่าค่านิยมนี้
สอดคล้องกับสภาพสังคมเขมรถิ่นไทยในอดีตซึ่งคนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ
เกษตรกรรม สังคมจึงให้ค่ากับคนที่ทำงานให้ผลผลิตมากกว่า ซึ่งคนเหล่านี้นักมี
ผิวดำตามลักษณะพันธุกรรมและสภาพแวดล้อม แต่ในปัจจุบันค่านิยมดังกล่าวของ
สังคมเขมรถิ่นไทยได้เปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากอิทธิพลของโฆษณาผลิตภัณฑ์
บำรุงผิวขาวจำนวนมากซึ่งถ่ายทอดผ่านสื่อต่างๆ เป็นประจำได้สร้างค่านิยมใหม่
โดยการนำเสนอให้ผู้หญิงผิวขาวแลดูน่าหลงใหลกว่าผู้หญิงผิวดำ ด้วยเหตุนี้
ผู้หญิงเขมรถิ่นไทยจำนวนมากจึงได้รับผลกระทบโดยตรง เพราะพวกเธอไม่ได้มีสี
ผิวตามสมัยนิยม ผลกระทบนี้ทำให้พวกเธอไม่เป็นที่ปรารถนาของชายไทยและ
บางส่วนยังถูกเพื่อนๆ ปฏิเสธไม่ยอมรับเข้ากลุ่ม การเปลี่ยนสีผิวจากดำเป็นขาว
มิใช่เรื่องง่าย หากจะทำจริงต้องใช้ทุนทรัพย์สูงซึ่งเรื่องทุนทรัพย์ได้กลายเป็น
ปัญหาใหญ่สำหรับผู้หญิงเขมรถิ่นไทย เนื่องจากพวกเธอมีฐานะยากจนและไม่อาจ
หาเงินจำนวนมากได้ เมื่อต้องเผชิญกับภาวะกดดันจากกระแสสังคม ผู้หญิงเขมร
ถิ่นไทยบางคนจึงมองหาทางเลือกใหม่ที่พวกเธอจะได้ประโยชน์จากสีผิว ทางเลือก
ดังกล่าวคือการเลือกมีสามีชาวตะวันตกซึ่งคนกลุ่มนี้ขึ้นชื่อว่าชื่นชอบผู้หญิงผิวสี
ดำ นัยสำคัญของการเลือกมีสามีชาวตะวันตกเป็นไปเพื่อสร้างการยอมรับจากผู้อื่น
โดยเฉพาะจากเพศตรงข้าม อันเป็นการชดเชยความน้อยเนื้อต่ำใจในอดีตและทำ

ให้ตนเองรู้สึกมีคุณค่าขึ้นมา รวมถึงเป็นการเฟิกเฉยต่อวาทกรรมกระแสหลักของสังคมไทยร่วมสมัยที่ให้คุณค่ากับผู้หญิงผิวขาวมากกว่าผู้หญิงผิวดำ โดยแสดงให้เห็นว่าแม้พวกเธอจะเป็นผู้หญิงผิวดำ แต่พวกเธอก็ยังเป็นที่ปรารถนาของเพศตรงข้ามและสามารถได้ประโยชน์จากผิวสีนี้โดยไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนสีผิวให้ขาวขึ้น

สรุป

จากการศึกษาพบว่าผู้หญิงเขมรถิ่นไทยที่เลือกมีสามีชาวตะวันตกได้แก่ผู้หญิงที่ต้องการเลื่อนสถานะทางสังคม ผู้หญิงที่ครอบครัวยากจน ผู้หญิงหม้าย ผู้หญิงที่มีชีวิตครอบครัวล้มเหลว และผู้หญิงผิวดำ เหตุที่ผู้หญิงเหล่านี้เลือกมีสามีชาวตะวันตกได้แก่ความต้องการหลุดพ้นจากความยากลำบากในชีวิต ความต้องการมีชีวิตครอบครัวใหม่ที่มีความสุขและมีสถานะทางสังคมที่สูงขึ้น รวมถึงความต้องการการยอมรับจากสังคม ที่เป็นเช่นนี้เพราะในอดีตนั้นพวกเธอมีชีวิตอยู่อย่างยากลำบาก เป็นทุกข์ ไร้อำนาจ และไร้ตัวตน การตัดสินใจมีสามีชาวตะวันตกในบางกรณีถือเป็นการผลิตซ้ำมโนทัศน์ชุดเดิมของสังคมเขมรถิ่นไทยเช่น “เกิดเป็นผู้หญิงต้องมีสามีเป็นที่พึ่ง” และ “บุตรต้องกตัญญูต่อบุพการี” บนวิถีทางใหม่ แต่ในบางกรณีถือเป็นการปฏิเสธรูปแบบเดิมของสังคมเขมรถิ่นไทยเช่นการจำกัดอดทนอดกลั้นอยู่กับสามีที่ไม่ดีเพื่อรักษาเกียรติของ “ภรรยาที่ดี” ตามอุดมคติเอาไว้ และในบางกรณียังเป็นการปฏิเสธวาทกรรมกระแสหลักของสังคมไทยร่วมสมัยที่ให้คุณค่าผู้หญิงผิวขาวมากกว่าผู้หญิงผิวดำ จากผลการศึกษาดังกล่าวอาจอภิปรายเพิ่มเติมได้ว่าการเลือกมีสามีชาวตะวันตกของผู้หญิงเขมรถิ่นไทยไม่อาจเกิดขึ้นได้เลยในอดีต เพราะพวกเธอไร้ทางเลือกอื่นใดนอกเหนือจากการปฏิบัติตามแนวทางที่สังคมกำหนด แต่ในปัจจุบันกระแสโลกาภิวัตน์กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่เพิ่มทางเลือกใหม่ให้กับพวกเธอ พวกเธอจึงมีโอกาสดำเนินทางออกจากชุมชนอีสานตอนใต้ไปพบกับชายชาวตะวันตกได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้พวกเธอสามารถต่อรองและปฏิเสธอำนาจต่างๆ ในสังคมที่ไม่เป็นธรรมต่อเธอได้

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

คณะฟอกลูกอ่อน (ส่องแสง รุ่งเรืองชัย และ รุ่งชัย). ม.ป.ป. เพลงที่ 1. สุรินทร์: ไพโรจน์
วิทยุ.

แจ่มจันทร์ วันเพ็ญ. ม.ป.ป. ชุด เคาะฮัโม่งไอพม้นบาน (ผิดหนึ่งวันอภัยให้ไม่ได้)
เพลง มั่นยั่วแปดียปริง (ไม่เอาผิวฝรั่ง). ม.ป.ท.: บีเอ็มสตูดิโอ.

ฉบับสตรี สำนักวัดโคกสูง ตำบลกันทรารมย์ อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ.
2518.

เซอร์ สันติ. ม.ป.ป. ชุด ร็อคคอเซอร์ แรพแดนซ์ เพลงเดชเทวดา. ม.ป.ท.: ไอเอนด์
เร็คคอร์ด.

บัณฑิต ศรีไพศาล และคณะ. 2552. รายงานสถานการณ์สุราประจำปี พ.ศ.2552.
กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์.

บุญมี รุ่งประทานพร และอารยา ฟ้าประทานพร. ม.ป.ป. ชุด จำโกนเงโดงตา (รอลูกวัน
“โกลนตา”) เพลง คล้างเขมรดัจปุ๊ (กล้างเขมรล้นพันธุ). ม.ป.ท.:
ซ่อมทองบันเทิงไท.

ประกอบ ผลงาม. 2538. สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์: เขมร. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
พัชรินทร์ ลามานันท์. 2549. “พลวัตและแนวทางการวิจัย: การศึกษาการแต่งงานข้าม
วัฒนธรรมของผู้หญิงในสังคมอีสาน”. ใน วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง
2 (กันยายน-ธันวาคม): 1-36.

ไพโรจน์ โสนาพูน. เจ้าของค่ายไพโรจน์ชาวด. สัมภาษณ์, 27 ธันวาคม 2555.

ยุวดี เมฆบุษยา. 2547. การสมรสข้ามวัฒนธรรมของสตรีในกิ่งอำเภอแคนดง
จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

รวมดาวอีสานใต้ (สายน้ำ สัญญาใจ). 2552. ชุด โกลนมุย ต้อง ต้อง (ลูกคนเดียวโดด ๆ)
เพลง จ้องบานแปดียปริง (อยากได้ผิวฝรั่ง). สุรินทร์: ไพโรจน์ชาวด.
ร็อคคนพนย. ม.ป.ป. ชุด กันเลาะฮักรู (ครูหนุ่ม) เพลง จับปริง (จับฝรั่ง). สุรินทร์:
ศรีสง่าครีเอทีฟ.

วิเศษ ชาญประโคน. 2539. การวิเคราะห์กัณฑ์ตรึม: เพลงพื้นบ้านอีสานใต้.

วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.

สมคิด พรหมจ้อยและคณะ. 2546. **เศรษฐกิจชุมชนหมู่บ้านอีสานใต้: ความอยู่รอดของ
ชุมชนท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

สมานชัย. 2544. **ชุด สมานชัยซึ้ง 2000+1 เพลง สมานชัยลำเซิ้ง**. สุรินทร์: ไพโรจน์
ชาวด์.

สมานชัยและพิมพ์พา. 2549. **ชุด สมานชัยลาบวช เพลง บวชแทนค่าน้ำนม**. สุรินทร์:
ไพโรจน์ชาวด์.

สังวร พรสวรรค์, แจ่มจันทร์ วันเพ็ญ, วิไลพร และทัดทอง. 2554. **ชุด แดงโกนโตยัว
ปรั่ง (ใส่ลูกโปะฝรั่ง) เพลง แดงโกนโตยัวปรั่ง (ใส่ลูกโปะฝรั่ง)**.
สุรินทร์: ไพโรจน์ชาวด์.

สัทธา อริยะภักดิ์. ม.ป.ป. “กรณีศึกษาภาคอีสานใต้.” ใน **สมบัติอีสานใต้
(ฉบับพิเศษ)**, หน้า 106-122. บุรีรัมย์: เรวัตการพิมพ์.

อัจฉรา ภาณุรัตน์, เครือจิต ศรีบุญนาถ และวิลาสินี ศรีนุเคราะห์. 2537. **แซนการ์:
ประเพณีแต่งงานพื้นเมืองเขมรอีสานใต้**. สุรินทร์: ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด
สุรินทร์ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม วิทยาลัยครูสุรินทร์.

อาเจ้ายัย กันตริ่มร็อก (ราชษฐ์ เพชรเมืองช้าง). 2546. **ชุด 1 ไอ้อุดยูเฮื้อ (จันอดหานจน
จนแกว่า) เพลง เฮากระम्मลือบเซราะ (เรียกสาวคีนถิ่น)**. สุรินทร์: ไพโรจน์
ชาวด์.

ไ่อง อาเจ้ายัย. 2549. **ชุด รวมอิตกันตริ่มดั่ง 2549 เพลง ไอ้อุดยูเฮื้อ (จันอดหาน
จนแกว่า)**. สุรินทร์: ไพโรจน์ชาวด์.

ภาษาอังกฤษ

Rattana Tosakul. 2010. “Cross-Border Marriages: Experiences of Village Women
from Northeastern Thailand with Western Men”. In Wen-Shan Yang and
Melody Chia-Wen Lu (eds.), **Asian Cross-Border Marriage Migration:
Demographic Patterns and Social Issues**. Amsterdam: Amsterdam
University Press.

- Vail, P. 2006. "Can a language of a Million Speakers be Endangered?: Language Shift and Apathy among Northern Khmer Speakers in Thailand." **International Journal of the Sociology of Language** 178: 135-147.
- Yasuyuki, S. 2005. **The Thai-Khmer Village: Community, Family, Ritual, and Civil Society in Northeast Thailand**. Niigata: Shinkousoku.